Prima instanță: Judecătoria Hîncești (sediul Central), judecător Natalia Berbec

Dosarul nr. 2a-4650/2022
(2-22028740-02-2a-27122022)

**D E C I Z I E**

23 aprilie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Anatol Pahopol
Judecători Dorin Dulghieru și Ruxanda Pulbere

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de către avocatul Frecauțan Marina, în interesele Bîta Verei,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Arcuș Elena împotriva lui Arcuș Gheorghe și Bîta Verei, intervenient accesoriu notarul Murzac Olga cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare,

împotriva hotărârii Judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 2 noiembrie 2022, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de către Arcuș Elena împotriva lui Arcuș Gheorghe și Bîta Verei, intervenient accesoriu notarul Murzac Olga cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal și declararea nulității absolute a contractului de vânzare - cumpărare,-

**a c o n s t a t a t:**

**Pretențiile reclamantului:**

1. La 1 martie 2022 Arcuș Elena s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Arcuș Gheorghe, Bîtă Verei, intervenient accesoriu notarul Murzac Olga cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal, declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare.
2. În motivarea acțiunii a invocat că Arcuș Anastasia, născută la *****, a fost mama sa și aceasta, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. ***** din 23 octombrie 2000, a dobândit cu drept de proprietate bunul imobil compus din: teren pentru construcții cu nr. cadastral *****, casa individuală de locuit cu nr. cadastral ***** și construcția accesorie cu nr. cadastral *****.
3. A indicat reclamanta că la 7 ianuarie 2018 mama sa, Arcuș Anastasia a decedat, fapt confirmat prin certificatul de deces nr. 14 eliberat de Serviciul de Stare Civilă la 16 ianuarie 2018. În timpul vieții, defuncta Arcuș Anastasia nu a perfectat testament, respectiv, în cazul dat sunt aplicate regulile moștenirii legale și dânsa, împreună cu fratele Arcuș Gheorghe, au calitatea de moștenitori legal de gradul I ai acesteia.

4. În timpul vieții defunctei, împreună cu mama, ea exercita personal și exclusiv următoarele acțiuni: posesia, administrarea și folosința asupra imobilului indicat, achitarea serviciilor comunale aferente imobilului și folosința asupra imobilului indicat, achitarea serviciilor comunale aferente imobilului, plata impozitelor etc., iar după plasarea în detenție, în bunul imobil au rămas să locuiască copii împreună cu bunica.
5. La fel, a indicat reclamanta că după decesul defunctei Arcuș Anastasia a fost în imposibilitate de a se prezenta la notar pentru a depune declarație privind acceptarea succesiunii, deoarece execută pedeapsa în penitenciarul nr. 7 Rusca, iar pârâtul Arcuș Gheorghe, deși cunoștea că și ea are vocație succesorală, intenționat nu a comunicat notarului la care a deschis dosarul succesoral faptul existenței încă a unui succesor legal și a însușit doar pentru el bunurile ce formează masa succesorală, și anume: bunul imobil compus din teren pentru construcții cu nr. cadastral *****, casa individuală de locuit cu nr. cadastral ***** și construcția accesorie cu nr. cadastral *****, pe care ulterior, în temeiul certificatului de moștenitor legal nr. *****, eliberat de notarul Murzac Olga, la 20 octombrie 2021, le-a vândut conform contractul de vânzare-cumpărare nr. *****, Bîta Verei.
6. Astfel, dat fiind faptul că pârâtul Arcuș Gheorghe a dus în eroare notarul cu referire la cercul de moștenitori, iar la eliberarea și autentificarea certificatului de moștenitor legal nr. *****, notarul Murzac Olga nu a verificat cercul de moștenitori, certificatul eliberat pe numele lui Arcuș Gheorghe urmează a fi declarat nul.
7. Totodată, având în vedere faptul că contractul de vânzare-cumpărare nr. ***** a fost încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera la 25 octombrie 2021, în baza certificatului de moștenitor care cade sub incidența nulității, în temeiul prevederilor art. 341 alin. (1) și 328 alin. (1), (2) din Codul civil, urmează a fi declarat nul și contractul de vânzare cumpărare încheiat cu ultima.
8. În temeiul celor expuse, Arcuș Elena a solicitat constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. *****, eliberat și autentificat de notarul Murzac Olga la 20 octombrie 2021 pe numele lui Arcuș Gheorghe, declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr. ***** încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîtă Vera la 25 octombrie 2021, autentificat de notarul Murzac Olga.

**Poziția instanței de fond:**

9. Prin hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 2 noiembrie 2022 s-a admis acțiunea înaintată de Arcuș Elena, s-a constatat nulitatea certificatului de moștenitor legal nr. ***** eliberat și autentificat de notarul Murzac Olga la 20 octombrie 2021 pe numele lui Arcuș Gheorghe, s-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare a imobilului nr. ***** încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera la 25 octombrie 2021 autentificat de notarul Murzac Olga, precum și s-a încasat de la Arcuș Gheorghe și Bîta Vera în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 200,00 lei de la achitarea căreia a fost scutită reclamanta la depunerea cererii de chemare în judecată.

**Solicitarea apelantului:**

10. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 2 noiembrie 2022, avocatul Frecauțan Marina, în interesele Bîta Verei, a declarat apel împotriva acesteia, solicitând casarea hotărârii și emiterea unei hotărâri privind respingerea cererii de

chemare în judecată depusă de Arcuș Elena împotriva lui Arcuș Gheorghe și Bîta Verei, intervenient accesoriu notarul Murzac Olga cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare.

**Argumentele părților:**

11. În motivarea cererii de apel, avocatul Frecauțan Marina, în interesele Bîta Verei, invocând prevederile art. 357, 386 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, a menționat că instanța de fond a admis acţiunea fără a elucida integral motivele de fapt şi de drept importante pentru justa soluţionare a cauzei, concluziile instanţei de fond sunt bazate pe circumstanțe neconstatate şi nedemonstrate în proces, instanța a aplicat legea care nu trebuia aplicată, astfel, concluziile primei instanţe fiind contradictorii şi lipsite de suport legal.
12. În acest sens a menționat că instanţa de fond, referitor la pretenția privind constatarea nulității certificatului de moştenitor legal, a reţinut aplicabilitatea prevederilor legale care erau în vigoare la data deschiderii moştenirii, însă, contrar principiului de neretroactivitate a legii civile, a soluţionat şi pretenţia privind declararea nulităţii contractului de vânzare - cumpărare a imobilului încheiat la 25 octombrie 2021, în baza prevederilor Codului civil care la data încheierii actului juridic erau abrogate. De altfel, nu are relevanţă momentul deschideri succesiunii asupra litigiului privind nulitatea contractului de vânzare – cumpărare.
13. Cu referire la prevederile legale ce reglementează neexecutarea opţiunii succesorale ca temei de decădere din dreptul la moştenire și, anume: art. 1516 alin. (2), (3), 1517, 1538 din Codul civil (în vigoare la momentul deschiderii succesiunii), a menționat că reclamanta/intimată a cunoscut despre decesul mamei sale şi a fost prezentă la funeraliile acesteia, însă nici în termenul prevăzut de lege şi nici până în prezent, nu a depus o careva declaraţie de acceptare a moştenirii şi nici nu a contestat opţiunea succesorală în termenul prevăzut de lege, unicul motiv invocat fiind faptul că s-a aflat în detenție, care nici nu poate fi reținut, deoarece dânsa a avut posibilitatea de a comunica notarului opţiunea sa succesorală prin corespondenţă, în acelaşi mod în care a depus prezenta acţiune.
14. A relevat că reclamanta/intimată nu a demonstrat că ar fi comunicat opţiunea sa succesorală notarului, care i-ar fi solicitat de a se prezenta fizic la biroul notarial pentru a depune declaraţie, iar neexercitarea de către Arcuş Elena a opţiunii sale succesorale în termenul prevăzut de lege, nu poate fi reţinută ca temei de anulare a certificatului de moştenitor legale eliberat de către notarul Murzac Olga pe numele lui Arcuş Gheorghe.
15. În același timp, a comunicat că în hotărârea contestată, deşi instanţa de fond a reţinut din comunicatul administraţiei Penitenciarului nr.7 faptul că la 15 octombrie 2021, Arcuş Elena a avut o întrevedere cu Arcuş Gheorghe, iar certificatul de moştenitor legal contestat în speţă a fost eliberat la 21 octombrie 2021, în partea motivată a hotărârii instanţa nu a argumentat legătura acestor circumstanţe cu concluziile pronunţate.
16. De asemenea, invocând prevederile art. 10 alin. (1) din Codul civil, a remarcat că Bîtă Vera este un dobânditor de bună-credinţă a bunului imobil obiect al contractului de vânzare-cumpărare contestat, aceasta a dobândit bunurile cu titlu oneros şi neavând cunoştinţă despre existenţa înţelegerilor între fraţi. Or, însuşi reclamanta a afirmat în

cadrul judecării cauzei că a fost prezentă la funeraliile mamei sale, unde a avut o înţelegere cu fratele său, Arcuş Gheorghe, precum că casa să fie moştenită de către copii. Anume din acest motiv Arcuş Elena nu a depus în termen declaraţia de acceptare a moştenirii, iar aceste circumstanţe, nu pot vicia legalitatea contractului de vânzare - cumpărare încheiat ulterior. De asemenea, a invocat prevederile art. 509 alin. (2), 510 alin. (2), 523 ale Codului civil.

17. Prin referința asupra cererii de apel, intimatul Arcuș Gheorghe a susținut admiterea apelului și casarea hotărârii primei instanțe, considerând că cauza urmează a fi trimisă la rejudecare, motivând că casa a fost procurată de mama Arcuș Anastasia împreună cu dânsul, numai el a suportat toate cheltuielile de înmormântare a mamei. Sora Arcuş Elena a fost prezentă la înmormântarea mamei, însă nu a depus cerere de acceptare a moștenirii deoarece, după cum s-au înțeles, el a întreținut copiii ei în perioada privării de libertate a acesteia, precum și transmitea ei bani în penitenciar, iar când dânsul a refuzat să-i mai dea bani, Arcuş Elena s-a adresat în instanță cu prezenta cerere. După aceasta i-a mai transmis o sumă de bani și dânsa a semnat o declarație din care urmează că nu mai are pretenții, astfel fiind convins că cererea a fost scoasă de pe rol.
18. În ședința instanței de apel, avocatul Frecauțan Marina, în interesele Bîta Verei, a solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat. Suplimentar a explicat că la momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare din speță Bîta Vera se afla în căsătorie cu Bîta Vitalie.
19. În ședința instanței de apel, intimata Arcuș Elena și reprezentantul acesteia, avocatul Modval Ion, au solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.
20. În ședința instanței de apel, intimatul Arcuș Gheorghe, legal citat despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat, solicitând prin cererea înserată în referință examinarea apelului în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa acestuia.
21. În ședința judiciară în instanța de apel, intimatul/intervenient accesoriu notarul Murzac Olga, fiind citat în mod legal despre locul, data şi ora ședinței de judecată, nu s-a prezentat, însă prin cerere a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa notarul Murzac Olga.

**Aprecierea instanței de apel:**

22. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul civil consideră că cererea de apel este pasibilă de admis cu casarea hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre judecare, din următoarele motive.
23. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă „*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărîrea primei instanţe şi să trimită cauza spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit. d) şi i)”.*
24. Conform dispozițiilor art. 388 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă *„hotărîrea primei instanţe urmează a fi casată, independent de argumentele cererii de apel, dacă instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane neantrenate în proces”.*

25. Art. *****8 alin. (3) și (5) din Codul de procedură civilă stabilește că *„circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate. Instanţa judecătorească (judecătorul) este în drept să propună părţilor şi altor participanţi la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare şi să dovedească faptele ce constituie obiectul probaţiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor”.*
26. În conformitate cu art. 373 din Codul de procedură civilă *„instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces”.*
27. Colegiul civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
28. Potrivit recomandărilor avizului nr. ***** din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătorești, o motivație şi o analiză clară sunt cerințele fundamentale ale hotărârilor judecătorești şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
29. În opinia Colegiului, prima instanță, judecând cauza a încălcat normele de drept procedural, făcând posibil ca prin hotărârea pronunțată să se aducă atingere drepturilor, intereselor și obligațiilor unor persoane neantrenate în proces.
30. Instanța de apel subliniază că obiectul acțiunii înaintate de către Arcuș Elena constituie pe lângă constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr. ***** eliberat și autentificat de notarul Murzac Olga la 20 octombrie 2021 pe numele lui Arcuș Gheorghe și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare nr. ***** încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera la 25 octombrie 2021.
31. Astfel, prin hotărârea examinată, s-a constatat nulitatea certificatului de moștenitor legal nr. ***** eliberat și autentificat de notarul Murzac Olga la 20 octombrie 2021 pe numele lui Arcuș Gheorghe, iar ca efect al nulității certificatului menționat instanța a hotărât și asupra declarării nule a contractul de vânzare-cumpărare a imobilului nr. ***** încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera la 25 octombrie 2021, autentificat de notarul Murzac Olga.

32. Totodată, din suportul probatoriu Colegiul atestă că potrivit certificatului de căsătorie nr. *****, de către primăria Logănești, raionul Hîncești, la *****, a fost înregistrată căsătoria între Bîta Vitalie și Lozinschi Vera, trecută în registru sub numărul *****.
33. Astfel, Colegiul reține că contractul de vânzare-cumpărare a imobilului nr. ***** din 25 octombrie 2021, încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera, autentificat de notarul Murzac Olga, a fost încheiat în timpul căsătoriei lui Bîta Vitalie cu Bîta Vera, la încheierea contractului fiind explicate prevederile art. 20, 21 ale Codului familiei.
34. Or, conform pct. 4.4 al contractului de vînzare-cumpărare a imobilului nr. ***** din 25 octombrie 2020, Bîta Vera a declarat pe propria răspundere, cunoscând sancţiunile privind falsul în declaraţii, că este căsătorită cu Bîta Vitalie, căsătoria încheiată la ***** şi bunul imobil menţionat în p. 2.1 al prezentului contract va fi dobîndit cu drept de proprietate comună în devălmăşie.
35. În conformitate cu art. 59 alin. (1) din Codul de procedură civilă „*parte în proces (reclamant sau pîrît) poate fi orice persoană fizică sau juridică prezumată, la momentul intentării procesului, ca subiect al raportului material litigios"*
36. Potrivit art. 62 alin. (1) din Codul de procedură civilă „*coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea cauzei implică soluţionarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligaţiile mai multor reclamanţi şi/sau pîrîţi atunci cînd: a) obiectul litigiului îl constituie drepturile şi obligaţiile comune ale mai multor reclamanţi sau pîrîţi; b) drepturile şi obligaţiile reclamanţilor sau pîrîţilor decurg din aceleaşi temeiuri de fapt sau de drept".*
37. Alin. (2) a aceluiași articol stabilește că *„ca urmare a constatării temeiurilor coparticipării procesuale obligatorii, instanţa judecătorească va înştiinţa, din oficiu sau la cererea participanţilor la proces, pe toţi coreclamanţii şi copîrîţii despre posibilitatea de a interveni în proces. Încheierea judecătorească prin care este respinsă cererea participantului la proces privind înştiinţarea coparticipantului poate fi atacată odată cu fondul cauzei".*
38. Colegiul reține că, din conținutul normei de la art. 62 din Codul de procedură civilă urmează că coparticiparea procesuală este obligatorie dacă examinarea cauzei implică soluționarea chestiunii cu privire la drepturile sau obligațiile mai multor pârâți numai în cazul în care sunt întrunite cumulativ două condiții, și anume: 1) dacă obiectul litigiului îl constituie drepturile şi obligațiile comune ale mai multor pârâți și 2) dacă drepturile şi obligațiile pârâților decurg din aceleași temeiuri de fapt sau de drept.
39. Conform art. 567 din Codul civil *„în cazul în care dreptul de proprietate aparţine concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre ele să fie titularul unei cote-părți ideale din bunul comun, proprietatea este comună în devălmăşie. Proprietății comune în devălmăşie se aplică în modul corespunzător dispozițiile cu privire la proprietatea comună pe cote-părți dacă prezenta secțiune nu prevede altfel."*
40. Potrivit art. 568 din Codul civil *„fiecare coproprietar devălmaş are dreptul de a folosi bunul comun potrivit destinației acestuia, fără a limita dreptul celorlalți coproprietari dacă în contract nu este prevăzut altfel".*
41. Conform art. 570 din Codul civil *„fiecare din coproprietarii devălmaşi poate dispune de bunul mobil proprietate comună în devălmăşie dacă acordul încheiat între ei nu prevede altfel. Pentru actele de dispoziție asupra bunurilor imobile proprietate comună în devălmăşie este necesar acordul scris al tuturor coproprietarilor devălmaşi. Actul*

*juridic de dispoziție încheiat de unul dintre coproprietarii devălmași poate fi declarat nul dacă se face dovadă că cealaltă parte știa sau trebuia să știe despre acordul care limitează dreptul de dispoziție, despre faptul că ceilalți coproprietari devălmași sînt împotriva încheierii actului juridic sau că nu a fost cerut acordul la înstrăinarea imobilelor."*

42. În corespundere cu art. 20 alin. (1) al Codului familiei *„bunurile dobîndite de către soţi în timpul căsătoriei aparţin ambilor cu drept de proprietate în devălmăşie, conform legislaţiei".*
43. Așa dar, Colegiul, reținând cele constatate și raportându-le la prevederile normelor legale menționate supra, conchide că la caz sunt întrunite condițiile coparticipării obligatorii, or, în măsura în care prin acțiunea înaintată se solicită anularea contractul de vânzare-cumpărare a imobilului nr. ***** din 25 octombrie 2021, încheiat între Arcuș Gheorghe și Bîta Vera, iar contractul fiind încheiat în timpul căsătoriei dintre Bîta Vera și Bîta Vitalie, bunurile imobile dobândite cad sub regimul proprietății bunurilor în devălmășie, astfel obiectul litigiului îl constituie drepturile comune ale Verei Bîta și lui Bîta Vitalie, precum și acestea decurg din aceleași temeiuri de fapt.
44. Colegiul atestă că, din materialele cauzei, contrar normelor menționate *supra*, nu urmează că Bîta Vitalie a fost înștiințat de instanță despre posibilitatea de a interveni în proces în calitate de copârât, or, normele legale stabilesc expres obligația instanței din oficiu, ca urmare a constatării temeiurilor coparticipării procesuale obligatorii, de a înștiința copârâtul despre posibilitatea de a interveni în proces.
45. Colegiul civil subliniază că, în conformitate cu art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă *„circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate".*
46. La fel, potrivit art. 185 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă *„Judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, soluţionează problema intervenirii în proces a coreclamanţilor, copîrîţilor şi intervenienţilor".*
47. Prin prisma art. 183 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, implicarea în proces a altor persoane este necesară pentru stabilirea corectă a componenţei participanţilor la proces Neîndeplinirea acestei sarcini, în faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, are ca efect comiterea erorilor judiciare.
48. La caz, Completul judiciar, conchide că instanța de fond pripit a judecat cauza, ne fiind soluționată chestiunea privind înștiințarea lui Bîta Vitalie despre posibilitatea de a interveni în proces în calitate de copîrît.
49. Colegiul acceptă că problema intervenirii în proces putea fi ridicată de însăşi părțile în proces, în special pârâta Bîta Vera, însă această circumstanţă nu exclude obligaţia instanţei de judecată în virtutea rolului său diriguitor, să ceară părţii să facă precizările necesare, să pună în discuţia părţilor orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la soluţionarea litigiului peste apărările şi susţinerile părţilor din acţiune, referinţă şi alte obiecţii, luând în considerare faptul că în conformitate cu art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile

părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

50. De altfel, în cazul în care părţile au o atitudine confuză în privinţa circumstanţelor care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei, instanţa, în temeiul legii materiale care urmează a fi aplicată, va explica părţilor care circumstanţe au importanţă pentru soluţionarea cauzei şi cui îi revine obligaţia de a le dovedi.
51. De notat că, neantrenarea în proces a persoanei, atunci când prin judecarea cauzei și mai ales prin efectul executării hotărârii judecătorești se pot aduce atingere intereselor acesteia, reprezintă o violare vădită a dreptului la un proces echitabil, garantat de art. 6 CEDO și constituie temei legal necondiționat, de sine stătător și invocat din oficiu de casare a hotărârii cu trimiterea cauzei la rejudecare în prima instanță.
52. Completul judiciar consideră imposibilă corectarea erorii admise de către prima instanță în condițiile procedurii prevăzute de către legislația procesuală, motiv pentru care cauza urmează a fi restituită spre rejudecare în instanța de fond.
53. La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să țină cont de cele indicate, să verifice şi alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet şi obiectiv, conform exigențelor art. 130 Cod de procedură civilă, probele administrate pe dosar şi în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material, care reglementează relațiile civile, să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.
54. În conformitate cu prevederile art. 385 lit. d), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

**d e c i d e** :

Se admite cererea de apel declarată de către avocatul Frecauțan Marina, în interesele Bîta Verei.

Se casează hotărârea judecătoriei Hîncești (sediul Central) din 2 noiembrie 2022, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Arcuș Elena împotriva lui Arcuș Gheorghe și Bîta Verei, intervenient accesoriu notarul Murzac Olga cu privire la constatarea nulității certificatului de moștenitor legal și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare și se trimite cauza spre rejudecare, în aceeași instanţă, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele Colegiului Anatol Pahopol

Judecători Dorin Dulghieru

Ruxanda Pulbere